

OTSUS

Vaidlustusaja number	41-26/304212
Otsuse kuupäev	27.03.2026
Vaidlustuskomisjoni liige	Taivo Kivistik
Vaidlustus	AS-i Infragate Eesti vaidlustus AKTSIASELTS-i TALLINNA VESI riigihankes „Turu tn, Mardi tn ja Võlvi tn vee- ja kanalisatsioonitorustiku asendamine ja sademevee torustiku projekteerimine“ (viitenumber 304212) hankija otsusele kõrvaldada AS Infragate Eesti hankemenetlusest
Menetlusosalised	Vaidlustaja, AS Infragate Eesti, esindaja vandeadvokaat Mart Parind Hankija, AKTSIASELTS TALLINNA VESI, esindaja Laura Vahtramäe
Vaidlustuse läbivaatamine	Kirjalik menetlus

RESOLUTSIOON

RHS § 197 lg 1 p-i 4 ja § 198 lg 3 alusel

1. Jätta rahuldamata AS-i Infragate Eesti vaidlustus AKTSIASELTS-i TALLINNA VESI riigihankes „Turu tn, Mardi tn ja Võlvi tn vee- ja kanalisatsioonitorustiku asendamine ja sademevee torustiku projekteerimine“ (viitenumber 304212).
2. Jätta AS-i Infragate Eesti poolt vaidlustusmenetluses kantud kulud tema enda kanda.

EDASIKAEBAMISE KORD

Halduskohtumenetluse seadustiku § 270 lg 1 alusel on vaidlustuskomisjoni otsuse peale halduskohtule kaebuse esitamise tähtaeg kümme (10) päeva arvates vaidlustuskomisjoni otsuse avalikult teatavaks tegemisest.

JÕUSTUMINE

Otsus jõustub pärast kohtusse pöördumise tähtaja möödumist, kui ükski menetlusosaline ei esitanud kaebust halduskohtusse. Otsuse osalisel vaidlustamisel jõustub otsus osas, mis ei ole seotud edasikaevatud osaga (riigihangete seaduse § 200 lg 4).

ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

1. 16.01.2026 avaldas AKTSIASELTS TALLINNA VESI (edaspidi ka Hankija) riigihangete

registris riigihanke (väikehange) „Turu tn, Mardi tn ja Völvi tn vee- ja kanalisatsioonitorustiku asendamine ja sademevee torustiku projekteerimine“ (viitenumber 304212) (edaspidi Riigihange) hanketeate ja tegi kättesaadavaks muud riigihanke alusdokumendid (edaspidi koos nimetatult RHAD).

Pakkumuste esitamise tähtpäevaks, 27.01.2026, esitasid pakkumused kuus pakkujat, sh AS Infragate Eesti.

2. Hankija 20.02.2026 protokoll nr 142/25 (edaspidi Protokoll) p-iga 2.4 kõrvaldas Hankija AS-i Infragate Eesti hankemenetlusest.

3. 26.02.2026 laekus Riigihangete vaidlustuskomisjonile (edaspidi vaidlustuskomisjon) AS-i Infragate Eesti (edaspidi ka Vaidlustaja) vaidlustus Hankija otsusele kõrvaldada AS Infragate Eesti hankemenetlusest. Vaidlustuskomisjon tagastas vaidlustuse puuduste kõrvaldamiseks.

02.03.2026 esitas Vaidlustaja vaidlustuse, millest olid puudused kõrvaldatud.

4. Vaidlustuskomisjon teatas 09.03.2026 kirjaga nr 12.2-10/41 menetlusosalistele, et vaatab vaidlustuse läbi esitatud dokumentide alusel kirjalikus menetluses, tegi teatavaks otsuse avalikult teatavaks tegemise aja ning andis täiendavate seisukohtade ja dokumentide esitamiseks aega kuni 12.03.2026 ja neile vastamiseks 17.03.2026. Vaidlustuskomisjoni määratud esimeseks tähtpäevaks esitas täiendava seisukoha ja menetluskulude nimekirja Vaidlustaja. Teiseks tähtpäevaks esitas täiendavad seisukohad Hankija.

MENETLUSOSALISTE PÕHJENDUSED

5. Vaidlustaja, **AS Infragate Eesti**, põhjendab vaidlustust järgmiselt.

5.1. Protokoll põhjenduste kohaselt on Vaidlustaja Riigihankest kõrvaldatud viitega RHS § 95 lg 4 p-is 8 sätestatud kõrvaldamise alusele. Tegemist on RHS II ptk-i (Hankemenetlus) sättega, mis vaikimisi väikehangetes ei kohaldu. Alla lihthanke piirmäära jäävate asjade ostmise ning teenuste ja ehitustööde tellimise kord tuleb hankijatel endal hankekorras kehtestada (RHS § 9 lg 4 p 3). Vastavalt Hankija hankekorra p-ile 4.2 ei ole väikehankel RHS-is sätestatud menetlusreeglite järgimine kohustuslik.

5.2. Hankija on RHAD-is RHS § 95 lg 4 p-ile 8 viidanud. Kui hankija on vabatahtlikult otsustanud kohaldada RHS sätteid, ei ole tal õigust neid sisustada või tõlgendada seaduses ja kujunenud praktikas ette nähtust erinevalt.

5.3. Käesoleval juhul ei ole RHS § 95 lg 4 p-i 8 kohaldamise eeltingimused täidetud. Kõrvaldamine peab olema kõiki asjaolusid arvestades proportsionaalne.

5.4. RHS § 95 lg 4 p-ile 8 rajaneva pakkuja kõrvaldamise otsuse põhjendamise standard on kõrge. Hankija peab andma selged, täpsed ja küllaldased põhjendused, mis seovad konkreetsed faktilised asjaolud kohaldatava õigusnormiga.

5.5. Hankija on tuginenud Vaidlustaja kõrvaldamisel kahele episoodile:

1) Transpordiameti episood: leppetrahvi nõue töövõtulepingus nr 3.2-3/22/1989-1 „Riigitee 15124 Kapu – Rakke – Paasvere km 12,0-14,4 Rakke aleviku lõigu rekonstrueerimise põhiprojekti koostamine“;

2) Hankija episood: poolte kokkuleppel lõpetatud töövõtuleping nr 11880 „Räägu tänava (Mustamäe tee -Käo tn) veetorustike rekonstrueerimise projekteerimine“.

5.6. Protokollis toodud põhjendustes on mitmeid vormilisi puudusi, mis ei võimalda pidada Vaidlustaja kõrvaldamist seaduslikuks. Hankija toob Protokollis p-is 2.4 välja, et *on analüüsinud järgmisi lepinguid, mille tulemusena on jõudnud otsusele, et pakkuja on oluliselt rikkunud eelnevalt sõlmitud hankelepingute olulisi tingimusi nii, et rikkumise tulemusena on lepingust taganetud või leping üles öeldud ja makstud leppetrahvi.*

Vastav analüüs Protokollist sisuliselt puudub. Kogumis sisaldab Protokoll olukorra kirjeldust, mitte sisulist hinnangut Vaidlustaja eelnevale tegevusele. Protokollis on küll loetletud kaks episoodi ning Hankija on deklareerinud, et *rikkumised on lepingu seisukohast keske tähendusega kohustused ja tähtaeg on hankija jaoks oluline lepingu tingimus*, kuid Protokollist ei nähtu Hankija kaalutlusi, millest lähtudes ta Vaidlustaja kõrvaldas, sh ei ole esitatud põhjendusi ega kaalutlusi, miks Vaidlustaja on Hankija jaoks niivõrd ebausaldusväärne, et hankelepingu sõlmimine temaga on välistatud.

5.7. Hankija ei saa olla automaatselt seotud teise hankija antud hinnanguga pakkuja poolt hankelepingu täitmisele ja hankija peab andma pakkuja võimaluse esitada RHR-is esitatud andmete ümberlükkamiseks omapoolsed selgitused ja tõendid. Hankija on teinud otsuse üksnes RHR-i kande alusel ja on eiranud oma kohustust asjaolusid sisuliselt uurida ning anda neile informeeritud hinnang.

5.8. Hankijal tulnuks kindlaks teha, kas esinesid nt rikkumisi õigustavad asjaolud. Kui Hankija oleks soovinud Transpordiameti episoodi sisuliselt selgitada, pidanuks ta pöörduma Vaidlustaja poole, mille tulemusel oleks talle teada, et rikkumine on vaidlustatud ning et asjaolud ei ole nii üheselt selged nagu RHR-i märges viitab.

5.9. RHS § 95 lg 4 p-i 8 kohaldamine eeldab konkreetsetele ja kontrollitavatele asjaoludele tuginevat põhjendatud hinnangut. See ei saa baseeruda hankija subjektiivsele hoiakule või ebasoodsale suhtumisele pakkuja suhtes.

Hankija on jätnud mitmes küsimuses asjaolud välja selgitamata ja loobunud sisuliste hinnangute andmisest. Vaidlustuskomisjon ei saa teostada kaalutusõigust Hankija eest.

Vaidlustaja Riigihankest kõrvaldamine on ka sisuliselt väär.

5.10. Transpordiametiga sõlmitud töövõtuleping nr 3.2-3/22/1989-1

5.10.1. Vaidlustaja sõlmis Transpordiametiga riigihanke „Riigitee 15124 Kapu – Rakke – Paasvere km 12,0-14,4 Rakke aleviku lõigu rekonstrueerimise põhiprojekti koostamine“ (viitenumber 252398) tulemusel töövõtulepingu (edaspidi Leping 1). Transpordiamet on teinud RHR-i märges Lepingu 1 rikkumise kohta: *08.11.2023 nr 8-1/22-124/23350-1 Lepingu nr 3.2-3/22/1989-1 „Riigitee 15124 Kapu – Rakke – Paasvere km 12,0-14,4 Rakke aleviku lõigu rekonstrueerimise põhiprojekti koostamine“ leppetrahvi nõue Lepingukohase töö osa 4 esitamise tähtaja ületamise eest leppetrahvi (23 328,00 x 0,005 x 0,25)= 29,16 eurot iga viivitatud päeva eest ehk kokku (52 x 29,16)= 1 516,32 eurot, mis moodustab 1,12% Tasust. 22.07.2025 nr 3.2-7/25/12149-1 Lepingu nr 3.2-3/22/1989-1 „Riigitee 15124 Kapu – Rakke – Paasvere km 12,0-14,4 Rakke aleviku lõigu rekonstrueerimise põhiprojekti koostamine“ leppetrahvi nõue Lepingu kohase töö osa 9 esitamise tähtaja ületamise eest leppetrahvi summas 28160 eurot (291-166=125 päeva x (0,5% x 45056 eurot)=225,28 eurot/päevas), mis moodustab 25% Tasust km-ta.*

Küsimusele, kas hankija nõue on vaidlustatud, on Transpordiamet vastanud RHR-is eitavalt, mis on väär. Kuivõrd Vaidlustaja on väidetava rikkumise osas esitanud Transpordiametile oma vastuväited ja selgitused, tulnuks Transpordiametil vastata küsimusele, kas hankija nõue on vaidlustatud, jaatavalt.

5.10.2. Vaidlustaja juhtis vastuväidetes Transpordiameti tähelepanu mh asjaolule, et VÕS § 101 lg 3 kohaselt on välistatud tellija õigus nõuda leppetrahvi ajavahemiku eest, mil tellija keeldus

põhjendamatult vastu võtmast töö osa nr 9, milles ei esinenud olulisi puudusi. Tulenevalt RHS § 95 lg 4 p-i 8 seotusest ettevõtja usaldusvääruse hindamisega peab hankija hindama, kas varasem hankelepingu rikkumine on seostatav käimasoleva riigihankega, nii et varasem minetus võiks põhjustada riski, et ettevõtja ei täida sõlmitavat hankelepingut nõuetekohaselt. Transpordiameti ja Hankija hankelepingud on olemuselt sedavõrd erinevad, et neid ei saa Vaidlustaja usaldusvääruse hindamisel omavahel võrrelda. Transpordiameti lepingu esemeks oli maantee rekonstrueerimise põhiprojekti koostamine, samas kui Hankija hangitav teenus hõlmab vee- ja kanalisatsioonitorustiku asendamist ning sademevee torustiku projekteerimist. Puudub piisav seos varasema rikkumise ja Hankijaga sõlmitava lepingu eeldusliku nõuetekohase täitmise osas.

Kokkuvõtlikult tuleb asuda seisukohale, et Lepingu 1 puhul ei ole täidetud RHS § 95 lg 4 p-i 8 kohaldamise eeldused.

5.11. Hankijaga sõlmitud töövõtuleping nr 11880

5.11.1. Vaidlustaja ja Hankija vahel on riigihanke „Räägu tänava (Mustamäe tee -Käo tn) veetorustike rekonstrueerimise projekteerimine“ (viitenumber 286529) tulemusel sõlmitud töövõtuleping nr 11880 (edaspidi Leping 2).

Leping 2 lõpetati poolte kokkuleppel, mis on piisav argument, miks ei ole täidetud RHS § 95 lg 4 p-i 8 kohaldamise eeldused, kuna säte nõuab pakkuja suhtes mõne õiguskaitsevahendi rakendamist, ent käesoleval juhul ei toimunud lepingu ühepoolset ülesütlemist rikkumise tõttu, vaid leping lõpetati poolte kokkuleppel. Poolte kokkulepe on olemuslikult kompromiss, mis tähendab, et pooled tegid vastastikuseid järeleandmisi ning loobusid nõuetest (VÕS § 578).

5.11.2. Hankija ei ole Protokollis põhjendanud, kuidas poolte kokkuleppel lõpetatud Leping 2 vastab RHS § 95 lg 4 p-i 8 koosseisulistele tunnustele ega miks selline episood muudab Vaidlustaja ebausaldusväärseks.

5.12. 12.03.2026 täiendas Vaidlustaja oma seisukohti.

5.12.1. Ehkki Hankija väidab vastuses vaidlustusele, et on hinnanud nii rikkumiste olulisust kui ka põhjendanud seda, miks tegemist oli olulise lepingutingimusega, siis pelgalt informatsiooni kopeerimine ei näita sisulise kaalumise läbiviimist. Asjaolu, et otsuses loetletud kaks episoodi ning täienduseks lisatud seisukohad nagu *rikutud on lepingute olulist tingimust ja tähtaeg on hankija jaoks oluline lepingu tingimus* ei tähenda veel seda, et otsus kajastaks Hankija siseveendumuse kujunemist või näitaks, et Hankija oleks asjaolusid sisuliselt analüüsinud. Hankija tegevus viitab pigem formaalsele konstateerimisele kui põhjendatud kaalutusotsuse tegemisele.

5.12.2. Kui kaalutusotsus puudutab varasema hankelepingu rikkumist, peab Hankija hindama ja põhjendama iga konkreetse rikkumise kaupa, kas rikutud tingimust saab pidada vastavas lepingus oluliseks ja kas rikkumine oli oluline või pidev. Hankija on sellest kohustusest loobunud ning piirdunud mõlema episoodi puhul üksnes koondhinnanguga, et tähtaeg on Hankija jaoks oluline lepingu tingimus.

5.12.3. RHR-i rikkumiskannete taasesitamine on üksnes lähtepunkt, millest peaksid algama hankija enda sisulised põhjendused. Otsuses puudub iseseisev analüüs selle kohta, millised asjaolud konkreetsel juhul rikkumise olulisust kinnitavad ning kuidas need mõjutavad Hankija järeldusi. Ehkki Hankija leiab vastuses, et tal puudub kohustus anda hinnanguid tsiviilõiguslikule vaidlusele, ei vabasta see teda kohustusest teostada talle seadusega antud kaalutusõigust sisuliselt ja põhjendatult.

5.12.4. Hankija vastusest nähtub, et ta pöördus Transpordiameti poole Lepingu 1 täitmise kohta

teabe saamiseks alles 04.03.2026, s.o vaidlustusmenetluses. Ainuüksi asjaolu, et Hankija ei andnud Vaidlustajale võimalust selgituste esitamiseks ning asus tõendeid koguma alles vaidlustusmenetluses, on piisav alus lugeda Hankija otsus õigusvastaseks.

Hankijal on võimalik täiendada oma põhjendusi vaidlustusmenetluses vaid siis, kui puudub kahtlus, et Hankija on nendest lähtunud ka otsuse tegemisel.

5.12.5. Kuivõrd Hankija selgitustest nähtub, et ta ei ole Transpordiameti rikkumiskande aluseks olevaid faktilisi asjaolusid sisuliselt kontrollinud ega hinnanud nende mõju Vaidlustaja usaldusväärsele, on Hankija otsus sisulise analüüsi puudumise tõttu põhjendamata, läbipaistmatu ja kontrollimatu ning seetõttu vastuolus RHS § 3 p-iga 1.

Teiseks põhineb otsus Vaidlustaja hankemenetlusest kõrvaldamise kohta vääralt infol, kuna Transpordiameti rikkumiskandes esitatud teave ei vasta mitmes aspektis tegelikkusele ja on esitatud viisil, mis ei kajasta vastava episoodi tegelikke asjaolusid:

1) nõue on vaidlustatud;

2) viivituse ulatus ja põhjendus on vigadega.

Vaidlustaja ei vaidle, et andis töö osas nr 9 üle hiline misega, aga hiline misine oli suuresti tingitud Transpordiameti tegevusest, mistõttu oli rikkumine vabandata. Ühtlasi ei selgu Transpordiameti RHR-i kandest viivituse ulatus. Vaidlustaja andis vastava tööosa Transpordiametile üle 18.03.2025, kuid Transpordiametil kulus töö ülevaatamiseks 166 päeva.

5.12.6. Hankija jättis esitamata põhjendused, miks nimetatud episood peaks tähendama rikkumist, mis muudab Vaidlustaja sedavõrd ebausaldusväärseks tema jaoks, et temaga ei saa sõlmida hankelepingut. Transpordiamet ise ei ole pidanud Vaidlustajat sedavõrd ebausaldusväärseks partneriks, et temaga ei oleks võimalik edaspidi koostööd teha, kuna on sõlminud hiljem Vaidlustajaga kaks uut hankelepingut.

5.12.7. Põhjendamatu on Hankija väide, mille kohaselt on Lepingu 1 ning Riigihanke tulemusel sõlmitava lepingu ese sama üksnes põhjusel, et üks Vaidlustaja juures töötav isik tegutseb mõlemas valdkonnas. Ühe isiku osalemine erinevates tegevusvaldkondades ei muuda neid valdkondi omavahel samaväärseks ega võrreldavaks. Tegemist on sisuliselt erinevate valdkondadega, mida kinnitab ka Hankija enda seatud vastavustingimus.

5.26.8. Arusaamatu ja vastuoluline on Hankija argumentatsioon, mille kohaselt võib Hankija hinnangul järeldada, et vaidlustaja projekteerimismeeskond on mh allutatud ühisele juhtimisele, mistõttu on põhjust vaidlustaja usaldusvääruses kahelda, kui eelnevaid hankelepinguid on rikutud ka muudes valdkondades. Samas leiab Hankija mõned lõigud hiljem vastupidiselt, et varasemate projekteerimislepingute rikkumised ei ole üle kantavad ehitustööde omanikujärelevalve teenusele. Vaidlustaja on lõppastmes tõesti allutatud ühtsele juhtimisele (üks juhatus ja üks nõukogu), ent äriühingu sees on oma selgelt eristatud vastutusvaldkonnad (hoonete projekteerimine, taristu projekteerimine, omanikujärelevalve), millest igauhte kureerib erinev juhatuse liige. Vaidlustaja ettevõttes tegutsevad erinevad tiimid suhteliselt autonoomse juhtimise ja personaliga.

5.12.9. Lepingu 2 käsitlemisel on Hankija kõrvale kaldunud faktilistest asjaoludest. Kui Hankijal oli tööde valmimisega kiire ning viivitus oleks võinud kaasa tuua olulise kahju, oleks kõige kiirem ja efektiivsem viis tööde lõpuleviimiseks olnud anda Vaidlustajale täiendav tähtaeg lepingu nõuetekohaseks täitmiseks. Arvestades, et Vaidlustaja esitas Hankijale vastava taotluse 10.10.2025, oleks tööd olnud võimalik lõpetada juba 2026. aasta jaanuaris. Selle asemel otsustas Hankija Lepingu 2 lõpetada poolte kokkuleppel ning kulutada ressursse uue hanke korraldamiseks.

5.12.10. Hankija väidab, et VÕS § 116 lg 2 koosseis oli täidetud, kuna Vaidlustajale anti täiendav tähtaeg lepingu nõuetekohaseks täitmiseks. VÕS §-i 114 kohaselt peab täiendav

tähtaeg olema mõistlik. Käesoleval juhul kavatses Hankija anda 30-päevase täiendava tähtaja olukorras, kus algsest tähtajast oli juba möödunud 22 päeva. Mõistlikuks ei saa pidada olukorda, kus täiendavaks tähtajaks jääb sisuliselt vaid 8 päeva.

5.12.11. Hankija väide, et *kokkulepe sõlmiti vaid pooltevahelise õigusselguse huvides* on katse tagantjärele õigustada Vaidlustaja kõrvaldamist. Tegelikult ei olnud VÕS §-is 116 sätestatud koosseis täidetud ning seega puudus õiguslik alus käsitada olukorda sellisena, kus leping oleks õiguspäraselt erakorraliselt üles öeldud Vaidlustaja olulise rikkumise tõttu.

6. Hankija, **AKTSIASELTS TALLINNA VESI**, vaidleb vaidlustusele vastu ja palub jätta selle rahuldamata järgmiste põhjendustega.

6.1. Hankija otsus Vaidlustaja Riigihankest kõrvaldamise kohta on õiguspärane alljärgnevatel põhjustel:

1) Hankija on otsuses piisaval määral nii formaalselt kui ka sisuliselt põhjendanud ning sellele eelnevalt kaalunud varasemate hankelepingute rikkumiste vastavust RHS § 95 lg 4 p-i 8 koosseisule;

2) Vaidlustaja varasemad hankelepingute rikkumised vastavad ka tuginedes reaalsele faktilistele asjaoludele RHS § 95 lg 4 p-ile 8, mistõttu oli Vaidlustaja kõrvaldamine Riigihankest proportsionaalne ja õiguspärane.

6.2. Hankija hankekorra p-i 4.2 kohaselt ei ole Hankija läbiviidavates väikehangetes RHS-is sätestatud menetlusreeglite järgimine kohustuslik. Samas on täpsustatud, et sellegipoolest lähtutakse nii hankekorra kui ka RHS-i üldpõhimõtetest. Hankekorra p-is 4.2.4 on toodud, et Hankija võib siiski RHAD-is olenevalt hankeeseme keerukusest või muudest asjaoludest kehtestada nii kõrvaldamise aluseid kui ka kvalifitseerimis- ja/või vastavustingimusi. Eeltoodust lähtuvalt on Hankija ka Riigihankest seadnud kõrvaldamise aluse, mille kohaselt: *Hankija ei sõlmi hankelepingut ja kõrvaldab hankemenetlusest pakkuja, kellel esineb RHS § 95 lg 1 ja lg 4 p 8 nimetatud kõrvaldamise alus*. Hankija pidas Riigihankest vajalikuks RHS § 95 lg 4 p-is 8 sätestatud kõrvaldamise aluse kontrolli, kuna Hankija varasem kogemus projekteerimislepingute täitmisel on olnud negatiivne.

6.3. Pakkujate kõrvaldamine RHS § 95 lg 4 p-i 8 alusel eeldab mh seda, et pakkuja varasem tegevus muudab ta hankija jaoks sedavõrd ebausaldusväärseks, et temaga hankelepingu sõlmimine oleks mõistlikust seisukohast vastuvõetamatu. Sätte kohaldamise eelduste täitmine, sh ettevõtja usaldusväärse hindamine, on Hankija, mitte Vaidlustaja pädevuses.

6.4. Hankija on Protokollis piisavalt põhjendanud, miks varasemate hankelepingute rikkumised vastavad RHS § 95 lg 4 p-i 8 koosseisule. Hankija on kõrvaldamise otsust põhjendanud järgnevalt: *Eeltoodud rikkumised on lepingu seisukohast keske tähtsusega kohustused ning rikutud on lepingute olulist tingimust (töö valmimise tähtaega). Tähtaeg on hankija jaoks oluline lepingu tingimus, kuna see mõjutab eelarveperioodi rahakasutust, projekti valmimise hilinemine mõjutab projekteerimisele järgneva ehitushanke ajakava ja ehitustööde teostamise perioodi ning seega ka avaliku teenuse (puhas joogivesi ja reovee käitlus) kättesaadavust tervikuna*. Seega on Hankija hinnanud nii rikkumiste olulisust kui ka põhjendanud seda, miks tegemist oli olulise lepingutingimusega. Kuna Hankija on nendest kaalutlustest lähtunud mh enda otsuse tegemisel, täiendab Hankija enda põhjendusi vaidlustusmenetluses.

6.5. Vaidlustaja on rikkunud Lepingut 1. Täpsemalt on Hankija otsuses välja toonud, et Lepingut 1 täitmisel on esitatud Vaidlustajale leppetrahvi nõue lepingu kohase töö osa 9 esitamise tähtaja ületamise eest ning määratud leppetrahvi summas 28 160 eurot, mis moodustab 25% hankelepingu maksumusest.

6.6. Vaidlustaja väitel on nõue vaidlustatud. Kuna Vaidlustaja ei ole märkinud Lepingu 1 rikkumist puudutava vaidluse lõpptulemust, edastas Hankija sellekohase päringu 04.03.2026 Transpordiameti esindajale selguse saamiseks. Transpordiameti esindaja sedastas 05.03.2026 e-kirjas, et pooleli olevat vaidlust ei ole ning tänaseks on leppetrahvi nõue tasaarvestatud. Arvestades asjaolu, et RHR-i on märgitud lepingu lõpetamise kuupäevaks 21.07.2025, ei ole poolte vahel täna enam pooleli olevat vaidlust Lepingu 1 rikkumise ning leppetrahvi nõudmise fakti üle.

6.7. Hankija kohustus ei ole anda hinnanguid tsiviilõiguslikule vaidlusele, vaid hinnata asjaolusid, mis omavad tähendust hankemenetluse kontekstis. Hankijale on selge, et:

- 1) Vaidlustaja rikkus Transpordiametiga sõlmitud Lepingut 1;
- 2) rikkumine seisnes Lepingu 1 tähtaja ületamises;
- 3) rikkumise tulemusel maksti leppetrahvi.

Nagu Hankija Protokollis välja tõi, rikuti Lepingu 1 olulist tingimust (lepingu täitmise tähtaeg on üldiselt lepingu oluline tingimus).

6.8. Täiendavalt sedastas RHR-is oleva Transpordiameti hankelepingu p 3.3, et: *Töövõtja kinnitab, et ta on teadlik, et Lepingus sätestatud tähtaegade täpne järgimine on Tellija jaoks väga oluline (tähtaegade rikkumise näol on tegemist olulise rikkumisega). Töövõtja teadvustab, et Lepingus sätestatud tähtaegade rikkumine seab ohtu vastava tee remondi või ehituse teostamise, mis omakorda tähendab olulise kahju tekkimist.* Seega oli Lepingus 1 sõnaselgelt sätestatud, et tähtaja ületamine on oluline rikkumine.

6.9. Põhjuseid, miks Hankija peab tähtaja ületamist oluliseks ka enda hankelepingu täitmise kontekstis, on Hankija käsitlenud Protokollis. Elutähtsa teenuse pakkujana on Hankija jaoks kriitiline, et hankeleping täidetakse nõuetekohaselt, sh tähtaegselt. Nagu ka Riigihanke tehnilisest kirjeldusest (RHAD lisa 2) tuleneb, on hankeesemeks mh vee- ja kanalisatsiooniorustike rekonstrueerimise projekteerimine. Selliste tööde üldisem eesmärk on elutähtsa teenuse toimepidevuse tagamine, mistõttu tellitava tööprojekti valmimise ja seega vastavate ehitustööde venimine võib Hankijale kaasa tuua olulise kahju, mis viitab jällegi tähtaja järgimise olulisusele. Sellele asjaolule on Hankija otsuses tähelepanu pööranud (*[---] ning seega ka avaliku teenuse (puhas joogivesi ja reovee käitlus) kättesaadavust tervikuna.* Tegemist on kahjuliku tagajärje saabumisega, mida tuleb pidada oluliseks.

6.10. Hankija ei nõustu Vaidlustajaga, et Transpordiameti ja Hankija hankelepingud on oma olemuselt sedavõrd erinevad, et neid ei saa Vaidlustaja usaldusvääruse hindamisel omavahel võrrelda, kuna projekteeritav rajatis on erinev. Isegi, kui ühel juhul on tegemist maantee rekonstrueerimise projekteerimisega ning teisel juhul veetorustike projekteerimisega, siis on hankeesemeks sama teenus, s.o projekteerimine. Ka Vaidlustaja enda koduleheküljelt tuleneb, Lepingu 1 rikkumine omab tähendust ka Hankija hankelepingu täitmise kontekstis, sest Vaidlustaja personal ei teosta vaid kitsalt vee- ja kanalisatsioonirajatiste projekteerimist. Sellest võib järeldada, et Vaidlustaja projekteerimismeeskond on mh allutatud ühisele juhtimisele, mistõttu on põhjust Vaidlustaja usaldusvääruses kahelda, kui eelnevaid hankelepinguid on rikutud ka muudes valdkondades.

6.11. Lisaks eelnevale on Hankija tuginenud Vaidlustaja kõrvaldamisel Vaidlustaja rikkumisele, mis puudutab Hankijaga sõlmitud Lepingu 2 rikkumisele. Hankija on otsuses sedastanud, et: *Pakkuja ei täitnud lepingulisi kohustusi kokkulepitud tähtajaks, töö jäi lõpetamata ning pakkuja tunnistas projekti ebapiisavat käsitlemist. Täiendavate tähtaegade arutamises hoolimata ei taganud pakkuja lepingu nõuetekohast täitmist. Pooled sõlmisid kokkuleppe, millega loeti leping erakorraliselt lõppenuks alates 21.10.2025. Hankija hinnangul on tegemist olulise varasema hankelepingu rikkumisega RHS § 95 lg 4 p 8 tähenduses.*

6.12. Vaidlustaja väide, et leping lõpetati poolte kokkuleppel, mistõttu ei rakendatud õiguskaitsevahendeid, ei vasta tõele. Hankija ja Vaidlustaja vahel 10.12.2025 sõlmitud kokkuleppe p-id 1 ja 2 sedastavad, et:

1) leping lõppes erakorraliselt;

2) Hankija poolt esitatud leppetrahvi nõue loeti tasaarvestatuks Vaidlustaja poolt lepingu lõppemise hetkeks teostatud tööde eest makstava tasuga.

Seega rakendati Vaidlustaja suhtes kahte õiguskaitsevahendit – kohaldati leppetrahvi ning leping öeldi erakorraliselt tellija poolt üles. Kokkuleppe sõlmiti vaid pooltevahelise õigusselguse huvides, kuivõrd:

1) Vaidlustaja soovis ülesütlemisele eelnevalt 3-kuulist lisaega hankelepingu täitmiseks, mida Hankijal ei olnud talle võimalik anda ning mille osas saavutati juba 11.11.2025 kohtumisel kokkuleppe, et seda ei võimaldata;

2) vajadus oli kokku leppida, millised tööd Hankijale Lepingu 2 lõppemise järgselt üle antakse ning kuidas toimub nende eest tasumine (leppetrahviga tasaarvestamine).

6.13. Kokkuleppe preambula punktides nähtub mh, et:

1) Lepingu 2 rikkumine seisnes lepinguliste tähtaegade mittejärgimises;

2) Hankija oli andnud eelnevalt Vaidlustajale täiendavaid võimalusi Lepingu 2 nõuetekohaseks täitmiseks;

3) Hankija oli varasemalt Vaidlustajat hoiatanud, et kui tähtaegu ei järgita, kohaldatakse leppetrahvi;

4) Lepingu 2 erakorralise lõpetamise aluseks tellija poolt oli asjaolu, et ka täiendavaid tähtaegu ei järgitud ning pooltevaheline koostöö ei sujunud.

Vaidlustaja on seda kõike kokkuleppe allkirjastamisega kinnitanud.

6.14. Kui Lepingu 2 täitmise lõpptähtaeg oli 13.10.2025, milliseks ajaks pidi tööprojekt olema valmis ja ehitusluba väljastatud, siis Lepingu 2 ülesütlemise, s.o 21.10.2025 seisuga, oli Vaidlustaja Hankijale esitanud vaid väga algelise lahenduse projektdokumentatsioonist, mille puuduseid ei suudetud Hankija poolt eelnevalt antud mitmete täiendavate tähtaegade vältel kõrvaldada. Seega ei rikkunud Vaidlustaja Lepingu 2 täitmisel mitte ainult lõpp-tähtaega, vaid ka ajagraafikus sätestatud vahetähtaegu. Hankija poolt Vaidlustajale 08.10.2025 edastatud e-kirjas on kuupäevaliselt välja toodud Lepingu 2 täitmise kulg ning Vaidlustaja poolsed rikkumised. Nii lõpp- kui ka vahetähtaegu tuleb pidada Lepingu 2 olulisteks tingimusteks.

6.15. Ka rikkumine ise oli oluline, kuivõrd selle tulemusel lõpetati leping erakorraliselt. Tegemist on õiguskaitsevahendiga, mida VÕS §-i 116 kontekstis võib rakendada vaid lepingu olulise rikkumise olemasolul. Oluliste lepingurikkumiste sisustamisel on kohtupraktikas lubatud analoogia korras lähtuda samuti VÕS § 116 lg-st 2. Vaidlustaja ei suutnud enda kohustusi täita ka pärast täiendavate võimaluste andmist, mis täidab VÕS § 116 lg 2 p-i 5 koosseisu.

Hankija jaoks oluline, et hankelepingu täidaks isik, kes suudab tähtaegadest kinni pidada ja on usaldusväärne. Hankija varasem kogemus Vaidlustajaga seda ei kinnita.

6.16. 17.03.2026 esitas Hankija täiendavad seisukohad.

6.16.1. Vaidlustaja ei ole tõendanud, miks Lepingu 1 rikkumine ei ole sisult RHS § 95 lg 4 p-i 8 vääriline. Peamiselt apelleerib Vaidlustaja sellele, et rikkumine oli vabandatav VÕS § 101 lg 3 alusel, kuivõrd lähtus Transpordiameti viivitusest. Transpordiametist lähtuv viivitus oli aga vaid osaline. Transpordiameti 22.07.2025 leppetrahvi nõude p-ist 1.2 on välja loetav, et töö üleandmise lõpptähtaega ületati kokku 291 päeva ning Transpordiameti viivitus oli seejuures 166 päeva. Seega oli Vaidlustaja Transpordiameti hinnangul töö üleandmisega viivituses 125 päeva. Kui lugeda Vaidlustaja seisukohta samas küsimuses, on tema esitatud kompromissettepanekus toodud, et igal juhul tuleks 291 päevasest tähtaja ületamisest välja

arvata 207 päeva. Seega oli Vaidlustaja kompromisettepanekus Vaidlustaja poolne viivitus 84 kalendripäeva. Seega Lepingu 1 tähtaja ületamine oli tingitud mõlemast osapooldest, mistõttu ei saa väita, et Lepingu 1 rikkumine Vaidlustaja poolt oli täies mahus vabandata.

6.16.2. Asjakohane ei ole Vaidlustaja väide, et ka Transpordiamet ei ole pidanud Vaidlustajat sedavõrd ebausaldusväärseks partneriks, et temaga ei oleks võimalik edaspidi koostööd teha, kuivõrd on pärast nimetatud episoodi sõlminud Vaidlustajaga kaks uut hankelepingut. Hankija on arvamusel, et varasemate projekteerimistöode lepingute rikkumised ei ole üle kantavad ehitustööde omanikujärelevalve teenuse hankelepingule.

6.16.3. Isegi, kui RHR-i märges rikkumise kohta vaidlustati, ei tähenda see, et Hankija ei tohiks märges enda kaalutusõiguse teostamisel arvestada.

6.16.4. Vaidlustaja on tõlgendanud väärtalt Hankija seisukohta: *Neljandaks on põhjendamatu Hankija väide, mille kohaselt on Transpordiameti hankelepingu ning vaidlusaluse Hanke tulemusel sõlmitava lepingu ese sama üksnes põhjusel, et üks Vaidlustaja juures töötav isik tegutseb mõlemas valdkonnas.* Hankija ei ole viidanud, et Lepingu 1 ese on sama põhjusel, et üks Vaidlustaja juures töötav isik tegutseb mõlemas valdkonnas. Hankija on tegelikkuses sedastanud, et lähtuvalt Vaidlustaja enda koduleheküljel olevast infost toimetavad Vaidlustaja mitmed töötajad erinevates valdkondades, mistõttu omab varasema Transpordiameti lepingu rikkumine tähendust ka Hankijaga sõlmitava hankelepingu kontekstis.

6.16.5. Vaidlustaja märgib oma täiendavates seisukohtades, et Vaidlustaja ettevõttes tegutsevad erinevad tiimid suhteliselt autonoomse juhtimise ja personaliga, nii et ühe valdkonna tegemisi teisele automaatselt üle kanda on ekslik. Vaidlustaja ei ole seda väidet tõendanud. Vaidlustaja koduleheküljel on toodud ettevõtte juhatuse liikme H. kohta mh, et tegemist on infrastruktuuri projekteerimise valdkonna juhiga. Infrastruktuuri mõiste alla kuuluvad nii teed kui ka muud rajatised, sh ühisveevärk ja kanalisatsioon. Lisaks on nimetatud juhatuse liige koduleheküljel oleva info põhjal öelnud, et: *Juhatus on pigem insenere assisteeriv üksus kui ülemus.[---].* Sellest võib järeldada, et tegelikkuses on ikkagi projekti edukus Vaidlustaja määratud projektijuhist, mitte sellest, kes on tema otsene või kaudne juht. Ei ole eluliselt usutav, et kui Vaidlustaja projektijuht ei ole nt teede projekteerimislepingu täitmisel hoolas, sh ei täida enda lubadusi Hankija ees, on tema käitumine 100% erinev muude rajatiste, nt torustike projekteerimislepingute täitmisel.

6.16.6. Isegi kui vaidlustuskomisjon leiaks, et Hankija tegi vea Lepingu 1 rikkumise arvestamisel Vaidlustaja kõrvaldamise alusena, leiab Hankija, et Vaidlustaja Riigihankest kõrvaldamiseks oleks piisanud ka ainuüksi Lepingu 2 rikkumisest. Vaidlustaja on Hankija silmis niivõrd ebausaldusväärne, et temaga hankelepingu sõlmimine ei oleks mõeldav.

6.16.7. Lepingu 2 erakorralise lõpetamiseni viis olukord, kus 10 kalendrikuu vältel, mil leping kestis, suutis Vaidlustaja Hankijale esitada vaid väga algelise lahenduse kogu hankelepinguga nõutud projektdokumentatsioonist. Ka see lahendus jõudis Hankijani pärast mitmeid märgukirju ja ka palveid nii telefonitsi kui ka projektikoosolekutel. Poolte vahel algselt kokku lepitud ajagraafiku järgselt oleks selleks ajaks pidanud aga tööle olema väljastatud ehitusluba ning Hankijale üle antud lõplik dokumentatsioon.

6.16.8. Lepingu 2 täitmise protsessis oli ka olukordi, kus Vaidlustaja esindaja esitas Hankijale ebaõiget informatsiooni. Nt andis Vaidlustaja esindaja 11.07.2025 Hankijale teada, et projekt on EHR-is menetlemisel, kuigi nii see ei olnud. Täiendavalt edastas 26.08.2025 Vaidlustaja esindaja Hankijale lingi väidetava projektlahendusega, mis hiljem osutus tühjaks ehk antud lingil puudus sisu. Vaidlustaja ei ole Hankija jaoks usaldusväärne koostööpartner ning tema kõrvaldamine Riigihankest oli proportsionaalne kaalutusotsus. Hankija ei näe, et vaidlusaluse

hankelepingu täitmisega seonduvat riski oleks võimalik maandada ilma vaidlustajat hankemenetlusest kõrvaldamata.

6.16.19. Vaidlustaja on mh seadnud kahtluse alla Lepingu 2 erakorralise lõppemise, kuivõrd tema hinnangul ei olnud Hankija antud täiendav tähtaeg mõistlik. See väide ei oma tähtsust, kuna Hankija ja Vaidlustaja allkirjastasid 10.12.2025 kokkuleppe, millega tunnistati Leping 2 erakorraliselt lõppenuks alates 21.10.2025. Vaidlustaja soovis algselt, et talle antakse Lepingu 2 täitmiseks täiendav 3-kuuline tähtaeg, kuid pooled leppisid nimetatud kokkulepet sõlmides kokku, et mis tahes täiendavat tähtaega ei anta. Isegi, kui Lepingut 2 ei oleks erakorraliselt lõpetatud, on RHS § 95 lg 4 p-i 8 koosseis täidetud juba pelgalt seetõttu, et Hankija rakendas lepingu olulise tingimuse olulise rikkumise eest leppetrahvi.

VAIDLUSTUSKOMISJONI PÕHJENDUSED

7. RHR-ist nähtuvalt viib Hankija läbi nn väikehanget, so riigihanget, mille hankelepingu eeldatav maksumus jääb alla RHS § 14 lg-s 1 sätestatud lihthanke piirmäära. Seda kinnitab mh ka Hankija poolt RHR-is märgitud hankelepingu eeldatav maksumus (Hankija ei ole soovinud maksumust avalikustada).

Kui hankijal on hankekorra kehtestamise kohustus (RHS § 9 lg 1), siis sätestatakse alla lihthanke piirmäära jäävate asjade ostmise ning teenuste ja ehitustööde tellimise kord seal (RHS § 9 lg 4 p 3). AS-i Tallinna Vesi Hankekorra p-i 4.2 kohaselt ei ole väikehankel RHS-is sätestatud menetlusreeglite järgimine kohustuslik, samas tuleb lähtuda RHS-i ning käesoleva hankekorra üldistest põhimõtetest, sh hankija rahaliste vahendite otstarbeka ja läbipaistva kasutamise ning konkurentsi efektiivse ärakasutamise printsiipidest.

AS-i Tallinna Vesi Hankekorra p-i 4.2.4 kohaselt *Hankija võib hanke alusdokumentides olenevalt hankeeseme keerukusest või muudest asjaoludest kehtestada nii kõrvaldamise aluseid kui ka kvalifitseerimis- ja/või vastavustingimusi.*

Hankija on kehtestanud RHAD-i dokumendi Kõrvaldamise alused ja kvalifitseerimistingimused, mille ainsa punktina on kehtestatud kõrvaldamise alus: *Hankija ei sõlmi hankelepingut ja kõrvaldab hankemenetlusest pakkujat, kellel esineb RHS § 95 lg 1¹ ja lg 4 p 8 nimetatud kõrvaldamise alus.*

Kehtib: Kõik osad

Küsimused ettevõtjale:

1) Kas pakkujal esineb kõrvaldamise alus? (Raadionupp valikutega „Jah/Ei“)

8. Oma pakkumuse dokumendis *304212_AS_Infragate-Eesti_(10845129)_kinnitused.pdf*² on Vaidlustaja märkinud RHS § 95 lg-s 1 ja lg 4 p-is 8 nimetatud kõrvaldamise aluse esinemise kohta:

1. Kas pakkujal esineb kõrvaldamise alus?

Vastus: Jah.

Seega on Vaidlusaja kinnitanud RHS § 95 lg-s 1 ja lg 4 p-is 8 sätestatud kõrvaldamise aluste olemasolu, kuid ühelegi konkreetsele kõrvaldamise alusele, sh mitte ühelegi lepingule, mille rikkumisega seoses võib esineda RHS § 95 lg 4 p-is 8 sätestatud kõrvaldamise alus, Vaidlustaja viidanud pole, kuid Hankija ei ole seda ka RHAD-is nõudnud.

Lisaks on Vaidlustaja pakkumuses esitatud dokument *AS Infragate Eesti selgitused riigihangete registris kajastuvate rikkumiskannete ja rakendatud heastamismeeetmete kohta* (edaspidi Selgitused), milles Vaidlustaja esitab üldisi seisukohti ning kohtupraktikat RHS § 95 lg 4 p-is 8 sätestatud kõrvaldamise aluse rakendamise kohta. Selgitused käsitlevad vormiliselt ka heastamist (dokument sisaldab jaotist pealkirjaga Heastamine), kinnitades, et kuna kõik

¹ Vaidlustuskomisjon märgib, et RHS § 95 lg-s 1 sätestatud kõrvaldamise alustega seoses vaidlust ei ole.

² Identne RHAD-i dokumendiga Kõrvaldamise alused ja kvalifitseerimistingimused.

Vaidlustaja kohta tehtud rikkumiskanded on alusetud, pole ka midagi heastada. Tegelikult ühtegi reaalselt heastamismeedet Selgitustes välja toodud polegi. Samuti pole viidet ühelegi konkreetsele lepingule, mille puhul võiks tekkida küsimus RHS § 95 lg 4 p-i 8 kohaldamisest. Käesoleva vaidluse mõttes ei oma kõnealune dokument mingit tähendust.

9. Protokollis on Vaidlustaja hankemenetlusest kõrvaldamist põhjendatud järgmiselt:

2.4. *Hankija on seadnud kõrvaldamise aluste puudumise tingimuseks, et hankija ei sõlmi hankelepingut ja kõrvaldab hankemenetlusest pakkuja, kellel esineb RHS § 95 lg 1 ja lg 4 p 8 nimetatud kõrvaldamise alus. Hankija on analüüsinud järgmisi lepinguid, mille tulemusena on jõudnud otsusele, et pakkuja on oluliselt rikkunud eelnevalt sõlmitud hankelepingute olulisi tingimusi nii, et rikkumise tulemusena on lepingust taganatud või leping üles öeldud ja makstud leppetrahvi:*

2.4.1. *Transpordiameti poolt korraldatud hankes „Riigitee 15124 Kapu – Rakke – Paasvere km 12,0-14,4 Rakke aleviku lõigu rekonstrueerimise põhiprojekti koostamine nr 3.2-3/22/1989-1“ on hankija avaldanud riigihangete registris, et lepingu täitmisel on esitatud leppetrahvi nõue lepingu kohase töö osa 9 esitamise tähtaja ületamise eest ning leppetrahvi summa on 28 160 eurot, mis moodustab 25% lepingu maksumusest.*

2.4.2. *Hankija ja AS Infragate Eesti vahel sõlmiti 18.12.2024 töövõtuleping nr 11880, mille esemeks oli projekteerimistöö koos ehitusloa taotlemisega. Pakkuja ei täitnud lepingulisi kohustusi kokkulepitud tähtajaks, töö jäi lõpetamata ning pakkuja tunnistas projekti ebapiisavat käsitlemist. Täiendavate tähtaegade arutamisel hoolimata ei taganud pakkuja lepingu nõuetekohast täitmist. Pooled sõlmisid kokkuleppe, millega loeti leping erakorraliselt lõppenuks alates 21.10.2025. Hankija hinnangul on tegemist olulise varasema hankelepingu rikkumisega RHS § 95 lg 4 p 8 tähenduses.*

Eeltoodud rikkumised on lepingu seisukohast keskse tähendusega kohustused ning rikutud on lepingute olulist tingimust (töö valmimise tähtaega). Tähtaeg on hankija jaoks oluline lepingu tingimus, kuna see mõjutab eelarveperioodi rahakasutust, projekti valmimise hilinemine mõjutab projekteerimisele järgneva ehitushanke ajakava ja ehitustööde teostamise perioodi ning seega ka avaliku teenuse (puhas joogivesi ja reovee käitlus) kättesaadavust tervikuna.

AS Infragate Eesti on esitanud ka selgitused riigihangete registris kajastuvate rikkumiskannete ja rakendatud heastamismeetmete kohta, kuid lisab, et rikkumiskanded on kas alusetud või objektiivselt selgitatavad, nõnda et need ei saa olla aluseks tema hankemenetlusest kõrvaldamisele.

Arvestades käesoleva hanke sarnast eset, eeltoodud rikkumisi lepingute täitmisel ja projekteerimistöödega seotud tähtaegade olulisust hankija jaoks, puudub hankijal põhjendatud alus pidada pakkujat usaldusväärseks hankelepingu täitjaks. Hankija otsustab kõrvaldada AS Infragate Eesti hankemenetlusest RHS § 95 lg 4 p 8 alusel. Kõrvaldatud pakkuja ei osale edasises menetluses.

Puudub vaidlus, et Vaidlustaja kõrvaldamisel RHS § 95 lg 4 p-i 8 alusel on Hankija tuginenud Lepingule 1 ja Lepingule 2, mille puhul Hankija leiab, et tegemist on varasemate hankelepingute olulise tingimuse olulise rikkumisega, mille tulemusel on Vaidlustaja suhtes rakendatud sanktsioone. Samuti puudub vaidlus, et RHS § 95 lg 4 p-i 8 kohaldamisel väikehangetes lähtutakse samadest põhimõtetest, mis kehtivad sätte kohaldamisel hankemenetlustes.

10. RHS § 95 lg 4 p-is 8 sätestatud pakkuja või taotleja hankemenetlusest kõrvaldamise aluse puhul on tegemist diskretsioonilise kõrvaldamise alusega. Seega peavad otsusest nähtuma Hankija põhjendused ja kaalutlused.

Pakkuja hankemenetlusest kõrvaldamiseks RHS § 95 lg 4 p-i 8 alusel peavad olema üheaegselt täidetud järgmised tingimused:

1) pakkuja peab olema rikkunud eelnevalt sõlmitud hankelepingu või hankelepingute olulist tingimust;

2) hankelepingu või hankelepingu peab olema rikutud oluliselt või pidevalt;

3) rikkumise tulemusena on lepingust taganatud, leping üles öeldud, hinda alandatud, kahju hüvitatud või makstud leppetrahvi.

Kontrollimaks, kas Hankija on kohaldanud RHS § 95 lg 4 p-i 8 õigesti, tuleb vaidlustuskomisjonil tuvastada, kas Vaidlustaja oli rikkunud varasemalt sõlmitud hankelepingu(te) olulist tingimust oluliselt või pidevalt ning kas sellise rikkumisega kaasnes vähemalt üks RHS § 95 lg 4 p-is 8 sätestatud tagajärg.

11. Vaidlustuskomisjon ei nõustu Vaidlustaja väidetega, et Hankija otsus Vaidlustaja hankemenetlusest kõrvaldamiseks on õigusvastane juba üksnes vaidlustatud otsuses esineva põhjendamis- või kaalutlemise kohustuste rikkumise tõttu. Protokollis on Hankija välja toonud, et Vaidlustaja rikkumised esinesid nii Lepingu 1 kui ka Lepingu 2 täitmisel, et rikkumised seisnesid olulistes viivitustes hankelepingu täitmisel (Vaidlustaja ei täitnud lepinguid tähtaegselt) ning selle, et Vaidlustaja suhtes on mõlema lepingu puhul rakendatud leppetrahve ning Lepingu 2 on Hankija, olles ise lepingu pooleks, erakorraliselt lõpetanud. Hankija põhjendustest kogumis nähtub ka see, miks Hankijal puudub Vaidlustaja kui pakkuja suhtes usaldus.

Vastuses vaidlustustele on Hankija esitanud täiendavaid selgitusi Protokollis välja toodud asjaolude kohta. Kohtupraktika kohaselt on hankijal võimalik täiendada oma põhjendusi vaidlustusmenetluses, kui puudub kahtlus, et hankija on nendest lähtunud ka otsuse tegemisel. Käesoleval juhul vaidlustuskomisjon selles ei kahtle.

12. Vaidlustuskomisjon märgib, et RHS § 95 lg 4 p 8 ei näe ette pakkuja või taotleja kõrvaldamist ilmingimata kahe või enama hankelepingu rikkumise tõttu. RHS § 95 lg 4 p-i 8 alusel võib pakkuja või taotleja hankemenetlusest kõrvaldada ka siis, kui ta on oluliselt või pidevalt rikkunud kas või üksnes ühe eelnevalt sõlmitud hankelepingu olulist tingimust nii, et rikkumise tulemusena on lepingust taganatud või leping üles öeldud, hinda alandatud, hüvitatud kahju või makstud leppetrahvi. Protokollist ei nähtu, et otsus Vaidlustaja hankemenetlusest kõrvaldamiseks on tehtud Lepingu 1 ja Lepingu 2 asjaolude kogumist tulenevalt.

Leping 1

13. Riigihanke „Riigitee 15124 Kapu – Rakke – Paasvere km 12,0-14,4 Rakke aleviku lõigu rekonstrueerimise põhiprojekti koostamine“ (viitenumber 252398) tulemusena sõlmis Transpordiamet 15.09.2022 AS-iga Infragate Eesti töövõtulepingu nr 3.2-3/22/1989-1. RHR-is on selle lepingu kohta tehtud mäрге: *Maksti leppetrahvi* ning esitatud põhjalik Rikkumise selgitus (vt käesoleva otsuse p 5.10.1).

14. Vaidlustaja on seisukohal, et seoses Lepinguga 1 puudub RHR-is õigusvastaselt märkus selle kohta, et leppetrahv on vaidlustatud, kuigi Vaidlustaja on esitanud Transpordiametile oma vastuväited. Samuti ei ole Hankija selgitanud välja Lepingu 1 rikkumisega seotud asjaolusid. Ka leiab Vaidlustaja, et võrreldes Riigihanke tulemusel sõlmitava hankelepinguga on Leping 1 oma olemuselt sedavõrd erinev, et neid kahte lepingut ei saa pakkuja usaldusvääruse hindamiseks omavahel võrrelda. Vaidlustaja märgib ka seda, et kuivõrd Hankija pöördus Lepinguga 1 seotud asjaolude väljaselgitamiseks Transpordiameti poole alles vaidlustusmenetluses ning ei ole üldse pöördunud Vaidlustaja poole, ei saanud Hankija Lepingu 1 rikkumist RHS § 95 lg 4 p-i 8 kohaldamisel üldse aluseks võtta.

15. Vaidlustuskomisjon nõustub Vaidlustajaga, et kui Hankija oleks soovinud Lepingu 1 rikkumise ning sanktsiooni rakendamisega seotud asjaolusid sisuliselt selgitada, pidanuks ta pöörduma juba hankemenetluses Vaidlustaja poole, mille tulemusel oleks ta teada saanud, et rikkumine on vaidlustatud ning et asjaolud ei ole nii üheselt selged nagu mäрге RHR-is võiks viidata. Kohtupraktikast tulenevalt ei saanud Hankija lähtuda üksnes RHS § 83 lg 7¹ alusel

Transpordiameti poolt RHR-i tehtud märkest.

Leping 2

16. Hankija on vaidlustusmenetluses kinnitanud, et isegi kui Lepingu 1 rikkumise arvestamisel Vaidlustaja kõrvaldamise alusena on tehtud viga, siis piisaks ka ainult Lepingu 2 rikkumisest, et Vaidlustaja Riigihankest kõrvaldada.

Vaidlustuskomisjon leiab, et üksnes põhjendusel, et Lepingu 1 osas pole Hankija pöördunud Vaidlustaja poole selgituste saamiseks ja et kõik asjaolud polnud välja selgitatud, oleks Hankija otsuse kehtetuks tunnistamine vastuolus menetlusökonoomia põhimõttega.

17. Kohtupraktikas on põhimõte, mille kohaselt ei too hankemenetluses tehtud viga kaasa hankija otsuse kehtetuks tunnistamist, kui rikutud menetlus- või vorminõue ei mõjutanud küsimuse otsustamist sisuliselt (Riigikohus 3-3-1-24-13, p 26). Üldisest menetlusökonoomia põhimõttest lähtuvalt jätab vaidlustuskomisjon RHS-iga vastuolus oleva otsuse kehtetuks tunnistamata, kui vaidlustusmenetluses leiab tõendamist otsuse sisuline õigsus ning otsuse kehtetuks tunnistamise järgselt peaks hankija samasisulise otsuse uuesti vastu võtma (Riigikohus 3-3-125-02, p 24). Antud juhul jääb vaidlustuskomisjon eespoolöeldu juurde, et Vaidlustaja kõrvaldamise otsus on õige ka juhul, kui esineb vaid ühe Protokollis nimetatud lepingu osas oluliste tingimuste oluline rikkumine koos sanktsioonide kohaldamisega.

18. Riigihanke (väikehange) „Räägu tänava (Mustamäe tee - Käo tn) veetorustike rekonstrueerimise projekteerimine“ (viitenumber 286529) tulemusena sõlmis AS TALLINNA VESI 18.12.2024 AS-iga Infragate Eesti töövõtulepingu nr 11880 (Leping 2). Vaidlust ei saa olla selles, et Leping 2 sõlmiti Hankija ja Vaidlustaja vahel, mistõttu kõik selle lepinguga seotud asjaolud peavad oleme ühtviisi teada nii Vaidlustajale kui Hankijale. Seega ei saa Lepingu 2 puhul tekkida küsimust Hankija ebapiisavast informeeritusest või Hankija kohustusest pöörduda veel kord Vaidlustaja poole nende asjaolude selgitamiseks.

19. Vaidlustaja sisuliselt ainsaks argumendiks seoses Lepinguga 2 on see, et Vaidlustaja väitel lõpetati Leping 2 poolte kokkuleppel. Selle tõendamiseks esitas Vaidlustaja 10.12.2025 allkirjastatud *Kokkuleppe töövõtulepingu nr 11880 lõpetamise* osas (edaspidi Kokkulepe). Kuna Kokkuleppele on alla kirjutanud ka Vaidlustaja esindaja, ei saa olla vaidlust, et Vaidlustaja on kinnitanud Kokkuleppes välja toodud asjaolude tõe vastavust.

Vaidlustuskomisjon leiab, et Kokkuleppest ei nähtu, et Leping 2 lõpetati poolte kokkuleppel, nagu väidab Vaidlustaja.

19.1. Kokkuleppe asjaolusid kirjeldava osa p-idest b-e) nähtub üheselt mõistetavalt, et Lepingut 2 ei olnud täidetud ettenähtud tähtpäevaks (13.10.2025), 10.10.2025 soovis töövõtja (Vaidlustaja) tööde teostamiseks täiendavat 3 kuu pikkust tähtaega. Tellija (Hankija) sellega ei nõustunud ja esitas 21.10.2025 Lepingu 2 erakorralise lõpetamise avalduse.

19.2. Kokkuleppe asjaolusid kirjeldava osa p-ist f) nähtub, et töövõtja (Vaidlustaja) ei nõustunud Lepingu 2 lõpetamisega, kuna on asunud rikkumisi heastama, ja palus kohustuste täitmiseks taas 3 kuulist tähtaega. Seega mõõnis Vaidlustaja Lepingu 2 täitmisel esinenud rikkumisi (muidu poleks ju midagi heastada).

19.3. Kokkuleppe asjaolusid kirjeldava osa p-i g) kohaselt nõustus tellija (Hankija) 04.11.2025 vastuskirjas andma lepingu täitmiseks 30 kalendripäeva lisaks, kuid pidas eelistatavamaks leping lõpetada.

19.4. Kokkuleppe resolutiivosa p-is 1 leppisid pooled kokku selles, et [---] loevad kehtivaks Tellija poolt 21.10.2025 edastatud Lepingu erakorralise lõpetamise avalduse ja seega loetakse

ka *Leping alates sellest kuupäevast lõppenuks*. Sellest tulenevalt leiab vaidlustuskomisjon, et Leping 2 lõppes ikkagi Lepingu erakorralise ülesütleemisega Tellija (Hankija) poolt 21.10.2025. Kokkuleppe vormistamine seda fakti ei muuda, vaid kinnitab.

19.5. Kokkuleppe resolutiivosa p-is 2 leppisid pooled kokku selles, et nad [---] kinnitavad, et neil puuduvad mis tahes rahalised või mitterahalised nõuded üksteise vastu seoses Lepingu täitmise ja/või lõpetamisega, kuivõrd Tellija poolt varasemalt edastatud leppetrahvi nõue loetakse tasaarveldatuks Töövõtja poolt Lepingu lõppemise ajahetkeks teostatud töödega (sh tellitud dendroloogia ja geodeesia). Vaidlustuskomisjon leiab, et kui pooled on kokku leppinud leppetrahvi nõude tasaarveldamises, siis on Vaidlustaja aktsepteerinud ka seda, et leppetrahvinõue on esitatud ning see loetakse tasaarveldatuks teostatud töödega.

19.6. Eeltoodust tulenevalt on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Kokkulepe tõendab, et:

- 1) Leping 2 täitmisel esines töövõtja (Vaidlustaja) poolne rikkumine, mis seisnes selles, et lepingut tähtaegselt ei täidetud ning hankelepingu täitmiseks kokkulepitud tähtaja ületamine oli oluline (ca 10 kuulisele lepingu täitmise tähtajale soovis töövõtja lisaks veel 3 kuud)³;
- 2) Tellija (Hankija) rakendas rikkumise eest leppetrahvi;
- 3) Leping 2 lõpetati erakorralise ülesütleemisega.

20. Vaidlustuskomisjon leiab, et jättes Leping 2 tähtaegselt täitmata on Vaidlustaja rikkunud eelnevalt sõlmitud hankelepingu olulist tingimust olulisel määral.

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et lepingu täitmise tähtaeg on vaieldamatult hankelepingu oluline tingimus, kuna hankijal on ilmselgelt huvi, et leping täidetakse selles ettenähtud tähtpäevaks. Riigihangete puhul, mille riigihanke alusdokumentides on välja toodud ka lepinguliste tööde lõpetamise tähtaeg, tuleneb see, et lepingu täitmise tähtaeg on lepingu oluline tingimus, täiendavalt ka asjaolust, et kui aktsepteerida hankelepingu täitmisega viivitamist pakkujate poolt, kellega sõlmiti hankeleping, riivab see isikute huve, kes nt jätsid selles riigihankes pakkumuse esitamata, kuna ei pidanud võimalikuks hankelepingut riigihanke alusdokumentides määratud tähtajaks täita.

21. Eelpool käsitletud põhjustel peab vaidlustuskomisjon tõendatuks ka seda, et Leping 2 rikkumise tagajärjel on Vaidlustaja suhtes kohaldatud leppetrahvi (tasaarveldati) ning leping öeldi tellija (Hankija) poolt erakorraliselt üles.

Seega leiab vaidlustuskomisjon, et Vaidlustaja on rikkunud oluliselt varasemalt sõlmitud hankelepingu - Leping 2 - olulist tingimust ning rikkumisega kaasnes leppetrahvi maksmine ja lepingu erakorraline ülesütlemine.

22. Vaidlustuskomisjon nõustub Hankija põhjendustega Protokollis, et tähtaeg on *hankija jaoks oluline lepingu tingimus, kuna see mõjutab eelarveperioodi rahakasutust, projekti valmimise hilinemine mõjutab projekteerimisele järgneva ehitushanke ajakava ja ehitustööde teostamise perioodi ning seega ka avaliku teenuse (puhas joogivesi ja reovee käitlus) kättesaadavust tervikuna*. [---]

Arvestades käesoleva hanke sarnast eset, eeltoodud rikkumisi lepingute täitmisel ja projekteerimistöödega seotud tähtaegade olulisust hankija jaoks, puudub hankijal põhjendatud alus pidada pakkujat usaldusväärseks hankelepingu täitjaks.

Vaidlustuskomisjon leiab, et ainuüksi Leping 2 rikkumistega seotud asjaolusid arvestades võis Hankijal tekkida põhjendatud kahtlus Vaidlustaja usaldusväärsuses ning selles, kas pakkujate on võimeline teostama töid RHAD-is kehtestatud nõudeid arvestades, sh tähtaegselt.

Eeltoodud põhjustel on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Hankija otsus kõrvaldada Vaidlustaja

³ Vaidlustuskomisjon märgib, et AS-i Tallinna Vesi 07.10.2025 e-kirjas AS-ile Infragate Eesti on Hankija andnud väga põhjaliku ülevaate enda nägemusest seoses Vaidlustaja poolt Leping 2 täitmisel toime pandud rikkumistega, mis ei seisne üksnes lepingu lõpptähtajaks täitmata jätmises. Vaidlustaja ei ole sellele teadaolevalt vastu vaieldud.

hankemenetlusest on kooskõlas RHS § 95 lg 4 p-iga 8 ja RHAD-iga ning alused selle kehtetuks tunnistamiseks puuduvad.

23. Vaidlustusmenetluse kulud

Lähtudes sellest, et vaidlustus jääb RHS § 197 lg 1 p-i 4 alusel rahuldamata, kuulub vaidlustusmenetluse kulude osas kohaldamisele RHS § 198 lg 3.

23.1. Hankija ei taotlenud kulude väljamõistmist.

23.2. Vaidlustaja kulud jäävad tema enda kanda.

(allkirjastatud digitaalselt)

Taivo Kivistik